

Η αγάπη (Μέρος Α΄)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η αγάπη είναι το αποτέλεσμα της πίστεως και της υποταγής μας στο θείο θέλημα· είναι το «πλήρωμα του νόμου» και η «καθ' υπερβολήν οδός» του Απ. Παύλου. Οι

τρεις κορυφαίοι Απόστολοι, Πέτρος, Ιωάννης και Παύλος, λένουν τα εξής χαρακτηριστικά γι' αυτήν: ο μεν Πέτρος, «πάνω απ' όλα να αγαπάτε ο ένας τον άλλο με όλη σας τη ψυχή»(Α' Πέτρ. δ' 8), τονίζοντας το «πάνω απ' όλα», ενώ ο Ιωάννης που θεωρείται ως ο κατ' εξοχήν απόστολος της αγάπης περιγράφει με δογματική ακρίβεια στο Ευαγγέλιο και τις Επιστολές του την προέλευσή της και τη θέση της στο χώρο των λογικών όντων. Εμείς όμως εδώ, για το σκοπό της ομιλίας μας, θα περιοριστούμε στην περιγραφή της αγάπης που επιχειρεί ο Παύλος στην Α' προς Κορινθίους επιστολή του, επειδή είναι πιο αναλυτική και πρακτική.

Ο Παύλος, όχι μόνο την περιγράφει, αλλά και την αναλύει για να μας αποδείξει τα στοιχεία της, αυτά που τη συνιστούν όχι στη φύση της —γιατί αυτή είναι θεία και ακατάληπτη— αλλά στις ενέργειές της. Αφού περιέγραψε όλα τα υπέροχα χαρίσματα που προίκιζαν τους αποστόλους, τους διδασκάλους, τους προφήτες, που έχουν ιαματική δύναμη, που έχουν το χάρισμα της γλωσσολαλίας και ερμηνείας, σαν να μεταμελείται στην μέχρι εδώ παρακίνησή του και ζητώντας να μας μεταφέρει ψηλότερα συνεχίζει:

«Ο ζήλος σας, μάλιστα, πρέπει να στρέφεται προς τα σημαντικότερα χαρίσματα. Σας δείχνω κι έναν πολύ ανώτερο ακόμα δρόμο: Αν μπορώ να λαλώ όλες τις γλώσσες των ανθρώπων, ακόμα και των αγγέλων, αλλά δεν έχω αγάπη για τους άλλους, οι λόγοι μου ακούονται σαν ήχος χάλκινης καμπάνας ή σαν κυμβάλου αλαλαγμός. Κι αν έχω της προφητείας το χάρισμα κι όλα κατέχω τα μυστήρια κι όλη τη γνώση, κι αν έχω ακόμα όλη την πίστη, έτσι που να μετακινώ βουνά, αλλά δεν έχω αγάπη, είμαι ένα τίποτα. Κι αν ακόμα μοιράσω στους φτωχούς όλα μου τα υπάρχοντα, κι αν παραδώσω στη φωτιά το σώμα μου για να καεί, αλλά δεν έχω αγάπη, σε τίποτα δεν με ωφελεί. Εκείνος που αγαπά έχει μακροθυμία, έχει και καλοσύνη· εκείνος που αγαπά δεν ζηλοφθονεί· εκείνος που αγαπά δεν κομπάζει ούτε περηφανεύεται· είναι ευπρεπής, δεν είναι εγωιστής ούτε ευερέθιστος· ξεχνά το κακό που του έχουν κάνει. Δεν χαίρεται για το άδικο που γίνεται, αλλά μετέχει στη χαρά για το σωστό. Εκείνος που αγαπά, όλα τα ανέχεται· σε όλα εμπιστεύεται, για όλα ελπίζει, όλα τα υπομένει. Ποτέ η αγάπη δε θα πάψει να υπάρχει»(Α' Κορ. ιβ' 31 — ιγ' 8).

Αφού απέδειξε στην ανάλυσή του, ο μακάριος απόστολος, το παροδικό των άλλων μεγάλων χαρισμάτων που περιέχονται στον αγιασμό σαν δώρα του Αγίου Πνεύματος, επισημαίνει ότι από όλα αυτά «θα μείνουν τελικά για πάντα αυτά τα τρία: η πίστη, η ελπίδα κι η αγάπη. Και απ' αυτά, το πιο σπουδαίο είναι η αγάπη»(ιγ' 13). Γι' αυτό ακριβώς την ονόμασε «ανώτερο δρόμο». Ίσως μερικοί να απορήσουν για τον χαρακτηρισμό αυτό, σκεπτόμενοι τα τόσα άλλα υψηλά και ζηλευτά και πολύ χρήσιμα χαρίσματα, με τα οποία κατά καιρούς οι άγιοι άνθρωποι

ευεργέτησαν την ανθρωπότητα. Ας αναφέρουμε μερικά σχετικά παραδείγματα προς πίστωση των λόγων του Παύλου.

Όταν π.χ. έχει κανείς το χάρισμα της γλωσσολαλίας, όταν δηλ. μιλά για τη σωτήρια οικονομία του Θεού στου κάθε ανθρώπου τη μητρική γλώσσα, όχι λόγω σπουδών, αλλά αυτόματα, με τη χάρη του Αγ. Πνεύματος, είναι μικρό πράγμα; Και όμως η γλωσσολαλία είναι προσωρινό χάρισμα που θα καταργηθεί μαζί με τον κόσμο αυτό, γιατί τότε δεν θα χρειάζεται η γλώσσα, όταν όλα ολοκληρωθούν εν Χριστώ. Άλλο χάρισμα είναι η προφητεία. Λίγο είναι να ξέρει κανείς τα κρυπτά των ανθρώπων, τις βουλές της πρόνοιας του Θεού για το παρόν και το μέλλον; Αλλά και οι προφητείες θα καταργηθούν, όταν έλθει το «τέλος». Ακόμα και η πίστη τι είναι παρά ένα μέσο που μας φέρνει προς το αποτέλεσμα· πιστεύουμε για να πλησιάσουμε στον Θεό και να σχετιστούμε και να ενωθούμε μαζί Του· όταν αυτό επιτευχθεί, τότε η πίστη είναι περιττή, καθότι τώρα βλέπουμε αυτό που πριν δεχόμασταν με την πίστη.

Εάν τώρα απ' όλα αυτά τα χαρίσματα απουσιάζει η αγάπη, είναι σαν να δημιουργούμε υπέροχες εικόνες ή αγάλματα μεγάλων προσώπων, όχι όμως αυτά τα ίδια τα πρόσωπα· είναι εικόνες μόνο· είναι μορφές χωρίς ζωή. Δεν μετέχουν στη ζωή διότι η «Ζωή» η αιώνια είναι μόνον ο Θεός (Ιω. ιζ' 3. Α' Ιω. ε' 20), «ο δε Θεός είναι αγάπη» (Α' Ιω. δ' 8, 16).

Αλλά εκτός από το παροδικό που χαρακτηρίζει τα υπερφυσικά αυτά χαρίσματα, πρέπει να προσθέσουμε και το ότι δεν αποτελούν ούτε σκοπό. Είναι, τρόπον τινά, συντελεστικά μέσα που μας οδηγούν στο σκοπό, στο αποτέλεσμα. Ακόμα και η ελεημοσύνη, η συμπάθεια, που συνοδεύεται συχνά από τα χαρίσματα των ιαμάτων, όπως βλέπουμε στους βίους των Πατέρων μας που θεράπευαν με τη θεία Χάρη χρόνιες και ανίατες ασθένειες, ή που, σε μικρότερο βαθμό, αφορά τις δικές μας ευεργεσίες προς τους δεινοπαθούντες, και αυτή λέω η συμπάθεια δεν είναι παρά μόριο της αγάπης, γιατί η τέτοια ωφέλεια είναι μερική, περιορισμένη σε χώρο και χρόνο. Σύμφωνα με τη σύγκριση λοιπόν που κάνει ο Παύλος, η αγάπη υπερέχει όλων των δωρεών και χαρισμάτων και αποτελεί το «τέλειο».

Σαν ο «ανώτερος δρόμος» δεν είναι μόνον αυτός κατά τη φύση του τέτοιος, αλλά και τα ιδιώματά του είναι τέλεια, γι' αυτό και η ενέργειά τους επάνω μας μπορεί να μας μεταβάλουν σύμφωνα με την «θαυμαστήν αλλοίωσιν της δεξιάς του υψίστου», και να μας μεταμορφώσουν, σύμφωνα με το πρότυπο, σε εικόνες Θεού. Η αγάπη λοιπόν είναι αυτή που δίνει ζωή και στα άλλα χαρίσματα. Έτσι, ενώ ο Παύλος στην αρχή ανέφερε όλα εκείνα τα χαρίσματα, μετά σαν να μεταμελήθηκε και συγκρίνοντάς τα μόνα τους, χωρίς την αγάπη, είπε το θλιβερό συμπέρασμα ότι «δεν είμαι τίποτε», «τίποτε δεν με ωφελεί» κ.λπ.

Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι οι θείες αρετές και τα θεία εκείνα χαρίσματα είναι περιττά. Αντίθετα, όλα αυτά είναι βοηθητικά μέσα, που συντελούν στην κάθαρση και το φωτισμό του ανθρώπου για να τελειοποιηθεί. Αλλά την τελειοποίηση την κάνει η αγάπη. Κάθε μέτρο αρετής, είναι λειψό αν δεν τελειοποιηθεί με την αγάπη. Γι' αυτό μόνο με την αγάπη ο πιστός «δεν θα πάψει να υπάρχει».

Ας μελετήσουμε τώρα την ανάλυση των στοιχείων της αγάπης όπως την κάνει ο Απ. Παύλος, καθώς και τις ενέργειές τους πάνω στο χαρακτήρα μας. «Εκείνος που αγαπά έχει μακροθυμία, έχει και καλοσύνη· εκείνος που αγαπά δεν ζηλοφθονεί· εκείνος που αγαπά δεν κομπάζει ούτε περηφανεύεται· είναι ευπρεπής, δεν είναι εγωιστής ούτε ευερέθιστος· ξεχνά το κακό που του έχουν κάνει. Δεν χαίρεται για το άδικο που γίνεται, αλλά μετέχει στη χαρά για το σωστό». Απαριθμεί ο Παύλος και άλλα ιδιώματά της, για να καταλήξει στο ότι «η αγάπη δεν θα πάψει να υπάρχει». Ας δούμε όμως με περισσότερες λεπτομέρειες τα χαρακτηριστικά αυτά:

α) «Η αγάπη μακροθυμεί», δηλ. «Εκείνος που αγαπά έχει μακροθυμία»: Τι υπέροχο πράγμα να είναι κανείς μακρόθυμος! «Ο μακρόθυμος άνθρωπος, έχει πολλή φρόνηση», λέει η Γραφή. (Παρ. 14, 29). Δεν ταραίζεται, δεν αλλοιώνεται, ακόμα και όταν κατάφορα αδικείται, ανέχεται με υπομονή και αγάπη τις παραφορές των άλλων τα πάντα υπομένει, γιατί τα πάντα μετρά με την αγάπη.

β) Η αγάπη «χρηστεύεται», δηλ. «Εκείνος που αγαπά έχει καλοσύνη»: Τι άλλο είναι η καλοσύνη παρά η αγάπη στην πράξη; Μια παρατήρηση στο βίο του Χριστού μας θα μας πείσει ότι όλη του η ζωή ήταν «χρηστότητα» δηλ. καλοσύνη. Για τίποτε άλλο δεν ενδιαφερόταν παρά μόνο να ευεργετήσει και να σώσει τους ανθρώπους. Αλλά κι ο τέλειος μιμητής του Χριστού μας, ο Παύλος, αξιολογώντας τη χρηστότητα του Κυρίου μας σαν τον μόνο ιδανικό για μας δρόμο ζωής, έγραφε στις επιστολές του: «Δεν πρέπει κανείς να επιδιώκει ό,τι βολεύει τον ίδιο, αλλά

ό,τι βοηθά τον άλλο»(Α' Κορ. ι' 24)· και πάλιν· «Να σηκώνετε ο ένας το φορτίο του άλλου, κι έτσι θα εφαρμόσετε πλήρως το νόμο του Χριστού» (Γαλ. ς' 2). Ο δε Ιωάννης προχωρώντας ακόμη περισσότερο, παραγγέλλει στους χριστιανούς την υπέροχη αυτή χριστομίμηση· «οφείλουμε κι εμείς να προσφέρουμε τη ζωή μας για χάρη των αδελφών μας»(Α' Ιω. γ' 16).

γ) Η αγάπη «ου ζηλοί», δηλ. «Εκείνος που αγαπά δεν ζηλοφθονεί»: Γενναιοψυχία, μεγαλοπρέπεια, αρχοντιά χαρακτηρίζει όποιον δεν έχει κυριευθεί από τη φοβερή αρρώστια που λέγεται ζήλεια και που έχει πατέρα της το φθόνο. Πόσο αποτρόπαιο πράγμα είναι ν' αντικρύσει κανείς μια ψυχή που ενεργεί με ζήλεια και φθόνο! Ζήλεια δεν είναι μόνο όταν κανείς ζηλεύει για κάτι που αυτός στερείται, ενώ στους άλλους περισσεύει, αλλά και όταν κινούμενος από φθόνο επιθυμεί ένα πράγμα ή αξίωμα που το έχει αυτός, να μη το έχει ο άλλος. Κάτι τέτοιο, που αποτελεί ψυχική παραμόρφωση, θεραπεύει μόνον η αγάπη.

δ) Η αγάπη «ου φυσιούται», δηλ. «Εκείνος που αγαπά δεν υπερηφανεύεται»: Το στοιχείο αυτό της αγάπης αναφέρεται στην ταπεινοφροσύνη· είναι τεράστιο σε σημασία και μυστηριώδες· είναι φτωχό στη μορφή και υπέροχο ως προς την ουσία του. Είναι το κέντρο της σοφίας, της αξιοπρέπειας, της μεγαλωσύνης, κάθε υψηλού και ωραίου που βρίσκεται στη φύση των λογικών όντων, γι' αυτό και ο ενανθρωπήσας Θεός Λόγος αυτό φόρεσε σαν ένδυμά του και έκρυψε με αυτό τη φύση της Θεότητάς του, όταν θέλησε να πλησιάσει την κτίση Του. Δεν καυχήθηκε για τα θεοπρεπή Του ιδιώματα και την παντοκρατορία Του ο Πανσθενουργός, ακόμα κι όταν κάποτε θέλησε να αποκαλυφθεί για να γνωρίσουν οι δικοί του την πραγματική ιδιότητά του, αλλά μόνο για την ταπείνωσή Του: «Μάθετε από μένα, ότι είμαι πράος και ταπεινός στη καρδιά» (Ματθ. ια' 29).

Το αντίθετο της ταπεινοφροσύνης αποτελεί ο εγωισμός και η υπερηφάνεια, όπου φαντάζεται κανείς τα κατορθώματά του και τα προτερήματά του. Αν όμως λάβουμε υπόψη ποια πρέπει νάναι η θέση μας μέσα στους σωστούς όρους και νόμους της φύσεώς μας, όπως δηλ. δημιουργηθήκαμε εξ αρχής, και όπου βιαζόμαστε να καταλήξουμε αφού γίνουμε σύμμορφοι με το πρότυπό μας, τον Χριστό, τότε θα βρούμε ότι είναι τόσες οι ελλείψεις μας, που μόνο ντροπή πρέπει να αισθανόμαστε κι όχι εγωισμό. Όταν σκεφθούμε ότι δημιουργηθήκαμε «κατ' εικόνα και ομοίωσιν» του Πλάστη μας, ότι πήραμε τη θεία Χάρη από τον Χριστό μας τον οποίον ντυθήκαμε κατά το Βάπτισμα, ότι αναρίθμητα παραδείγματα αγίων και φίλων του Θεού σ' όλους τους καιρούς και σ' όλες τις περιστάσεις μας παρακινούν με το βίο τους και μας βεβαιώνουν ότι είναι ικανή η φύση μας να εργάζεται το αγαθό και να αγιάζεται, όταν λοιπόν σκεφθεί κανείς ότι μετά από όλα αυτά μέσα μας επικρατεί το γενικό κακό και η κάθε είδους πονηρία, υπάρχει

πλέον πρόφαση εγωισμού; Κι όμως ο άνθρωπος σκοτίζεται και ακολουθεί μάλλον το κακό, και συνεχώς κομπάζει. Στην κατάστασή του αυτή μόνον η αγάπη μπορεί να τον μάθει να μην «υπερηφανεύεται».

ε) Η αγάπη «ουκ ασχημονεί», δηλ. «Εκείνος που αγαπά είναι ευπρεπής»: Σεμνοπρέπεια, ευπρέπεια, κοσμιότητα. Το άριστο χαρακτηριστικό της συμπεριφοράς, η ευγένεια, η οποία άλλοτε ήταν αξιοζήλευτη, σήμερα και αυτό περιφρονήθηκε μαζί με τα υπόλοιπα καλά, από τη χλιαρή και αδιάφορη γενιά μας. Εν τούτοις παραμένει ένα αξιοπρόσεκτο και πολύτιμο στοιχείο της αγάπης. Μήπως δεν είναι σημαντικό προσόν στην προσωπικότητά μας η καλή συμπεριφορά; Δεν θαυμάζουμε όλοι μας την καλοσύνη, τη γλυκύτητα, την ευγένεια, όταν τη συναντούμε στο δρόμο της ζωής μας; Όχι μόνο αυτό, αλλά μπορεί να πει κανείς πως η ευγενική συμπεριφορά επιδρά και στον εαυτό μας και μαλακώνει τη σκληρότητα και κακία μας. Η αγάπη μαλακώνει την αγριότητα, την εμπάθεια, είναι «ευπρεπής».

Πηγή: vatopaidi.gr